

Yangından Sonra...

Yaz aylarında, Ege ve Akdeniz bölgelerinde meydana gelen "orman yangını" haberlerini sıkça duyarız. Bunun nedeni, Akdeniz ikliminin egemen olduğu bu bölgelerin orman yangınlarına en duyarlı bölgeler olmaları. Kimimizin tatillerimizi geçirdiğimiz, kimimizin yakınında yaşadığı bu ormanlık alanlarda çıkan "büyük" yangın haberleriyle üzülrüz. Oysa, biraz dikkat, özen ve doğru planlamayla, atalarımızdan bize kalan bu değerli mirası, bizden sonraki kuşaklara da aktarabiliriz...

Büyük yangınlar yalnızca ağaçlara zarar vermekle kalmıyor, aynı zamanda o alanda yaşayan öteki canlılara da zarar veriyor. Pek çok canlı yok oluyor, hayvanların bir kısmı kaçmayı başarsa da yaşam alanları zarar görüyor.

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de orman yangınlarının büyük bir çoğunluğu doğal nedenlerle ortaya çıkmıyor. Daha çok insan etkisiyle ortaya çıkan yangınlar ormanlara zarar veriyor. Üstelik bu, ormanlarda yaşayan pek çok canlının da yok olmasına neden oluyor. Bu

nedenle, yangınları önlemenin çareleri aranıyor. Ülkemizde de, yanan orman alanlarının yenilenmesi ve oluşan yeni orman alanlarının aynı tehlikeye düşmemesi konusunda önemli çalışmalar yapılıyor.

Ağaçlandırma Yapılırken...

Yanmış bir alanda yeniden oluşturulacak ormanda, çoğunlukla bölgede doğal olarak bulunan bitki türlerine yer verilmesi gerekiyor. Yangın tehlikesinin yüksek olduğu alanlarda kolay ve hızlı yanan türler yerine, güçlü ve yavaş yanan türlerin yetiştirilmesi de önemli. Ancak, bu bitkilerin ortama uyum sağlayabilecek ve orada yaşayan diğer canlılar açısından olumsuz olmayacak türlerden seçilmesi gerekiyor. Ormanlaştırılan alanın çevresinde, olası bir yangının hızını yavaşlatabilmek için, rüzgarı engelleyebilen bitkilerin yetiştirilmesi de oldukça yararlı.

Ağaçlandırma çalışmasında dikkat edilmesi gereken en önemli şey, seçilen ağacın o alana uyum gösterebilecek bir tür olması. Ülkemizde çoğu ağaç türü özel olarak yetiştiriliyor. Bize düşen, böyle bir çalışmaya katıldığımızda ağaçlarımızı tanımaya çabalayarak, dikeceğimiz ağaçları seçerken daha özenli davranmak.

Ülkemizde Akdeniz bölgesinde sıklıkla rastlanan 45 ağaç ve ağaççık türünün yangına dayanıklılıkları araştırıldı. Bu araştırma sonucunda kolay ve zor yanan türler belirlendi. Özellikle piramidal servinin yangına dirençli bir tür olduğu saptandı. Bundan başka, servinin rüzgarın hızını azaltabilmesi de, onun yangını önleyici bir tür olarak kullanılma olasılığını artırdı. Servi, Akdeniz'den Karadeniz'e kadar uzanan geniş bir alanda yetişebilen bir ağaç türü. Üstelik, deniz seviyesinden 700-800 m yükseklikteki alanlarda da yaşayabiliyor. İşte, tüm bu özellikleri sayesinde piramidal servi, orman alanlarında artık daha çok tercih ediliyor.

Yangından sonra, yeniden ormanlaştırma yapılırken, tohumların çimlenebilmesi için uygun bir ortam sağlayan kül tabakasının rüzgar ya da yağmur sulanyla alandan

uzaklaşmasını önlemek de çok önemli. Bu nedenle, yol kenarları ve yangına duyarlı bölgelerde orman kenarlarına birkaç sıra piramidal servi dikilmesinin, yangından korunmada yararlı olacağı düşünülüyor. Bu bölgelerde zakkum, kıbrısakasyası, katırtımağı, incir gibi başka zor yanan bitkilerin de yetiştirilebileceği söyleniyor. Böylece kızılçam gibi kolay yanabilen ağaçlardan oluşan ormanlar, dikkatsizlik yüzünden çıkan yangınlardan daha kolay korunabilecek.

Yangına duyarlı kurak bölgeler ormanlaştırılırken, seçilecek ağaç türlerinin yalnızca yangına dirençli olmaları yeterli değil. Seçilecek türlerin bu ortama uygun olmaları gerekiyor. Bilimsel temellere dayanmadan başlatılan ağaçlandırma çalışmaları, her ne kadar iyi niyetle yapılmış

Biz Neler Yapabiliriz?

Ormanların yararlarını bilmeyenimiz yoktur. Pek çok gereksinimimizi ormanlardan karşılarız. Ormanların düşmanı yalnızca yangınlar değil. Aslında insanların tüketim alışkanlıkları da ormanlara dolaylı olarak zarar veriyor. Sahip olduğumuz bu doğal kaynaklardan uzun süre boyunca yararlanmak istiyorsak, biz de bazı davranışlarımıza dikkat ederek onların korunmasına katkıda bulunabiliriz.

Çevremizde gördüğümüz mobilyaların çoğu ağaçlardan yapılıyor. Daha az ağaç kesilmesini istiyorsak, mobilyaları daha dikkatli kullanıp, hemen eskimelerini engelleyebiliriz.

Ormanda ateş yakmamaya ve piknik yaptığımız alanı temiz bırakmaya özen gösterebiliriz.

Ülkemizde yetişen ağaç türlerini iyi tanımaya çalışalım. Böylece, ağaçlandırma yapacağımız zaman o bölgede yetişebilecek ağaç türleri arasından seçim yapabiliriz.

Evimizde biriken kağıtları atık kağıt alım merkezlerine gönderebiliriz.

Gerikazanımlı kağıt kullanabiliriz.

Kağıtların her iki yüzünü de kullanabiliriz.

Giderek artan enerji gereksinimi, yeni santrallerin kurulmasını gerektiriyor; bu da hava kirliliği, asit yağmurları yoluyla ormanlara zarar veriyor. Enerji tasarrufunu bir alışkanlık haline getirmek de ormanlarımızı korumanın yollarından biri. Örneğin, odanızda işiniz bittiğinde çıkarken ışığı kapatmayı sakın unutmayın!

olsa bile, bazen doğaya yarar yerine zarar verebiliyor. Doğal bitki örtüsü yerine, farklı ağaç türlerinin dikilmesi bölgedeki başka bazı türlerin yok olmasına yol açabiliyor.

Ağaçlandırma yapmak, kaybedilen ormanı yerine getirmiyor. Üstelik doğal çevre ve biyolojik çeşitlilik üzerinde olumsuz etkiler yaratıyor. "Orman ekosistemi", yalnızca orada yetişen ağaçları değil, sincaplar, böcekler ve farklı bitki türlerini de içeriyor. Bu nedenle, ağaçlandırma çalışmalarının, biyolojik çeşitlilik göz önünde bulundurularak da yapılması gerekiyor.

Önce kaybedip sonra bulmaya çalışmak yerine, sahip olduğumuz doğal mirası korumak için elimizden geleni yapmalıyız. İşe, çevremizde bulunan ağaçları tanımakla başlayabiliriz. İşte, bunu yapmak için önünüzde kocaman bir yaz tatili var.

Banu Binbaşaran

Kaynaklar

Yangına Dirençli Orman Kurma İlkeleri TMMOB, Orman Mühendisleri Odası, yayın no:21, 1999
<http://whyfiles.org>
Doğadaki Ayak İzlerimiz, DHKD yayını, 2000

